

Tønsberg, 17. november 2022

Pressemelding

Skal finne ut hvordan kulturminner kan reddes fra dramatiske klimaendringer

I EU-prosjektet HYPERION jobber 18 partnere fra 8 land med å finne ut hvordan klimaendringene vil påvirke kulturminner, historiske bygg og steder, og hvordan samfunnet kan forberede seg for å unngå tap av disse. Vestfold og Telemark fylkeskommune er blant partnerne i prosjektet, som sist uke var samlet i Spania for å dele resultater fra arbeidet så langt.

Både de hurtige klimaendringene med stadig mer ekstremvær, og faktorer som tid, naturlig nedbrytning, naturfenomener som jordskjelv, flom og ras, samt menneskelig påvirkning - utgjør mulige alvorlige trusler mot viktige kulturminner over hele verden. Hvordan alle disse faktorene kan påvirke kulturminner, er svært komplisert å forutse.

Nye verktøy for å bevare kulturminner

- I HYPERION-prosjektet utvikler vi derfor nye verktøy og metodikk for dette viktige arbeidet. Disse kan forskningsmiljøer, kulturinstitusjoner, kulturminneforvaltninger og andre aktører benytte i fremtiden for å bedre forstå truslene mot kulturarven, ta beslutninger for en raskere og mer effektiv respons, og iverksette tiltak for å redde truede kulturminner, forklarer fylkeskommunens prosjektleder inn i HYPERION, Jørgen Solstad – som til daglig er antikvar ved kulturarv-seksjonen.

Under samlingen i den historisk rike byen Granada, ble de første resultatene og sluttproduktene som prosjektet skal levere presentert for en gruppe utvalgte brukere fra offentlig og privat sektor. Det ble også gjennomført prosjektmøter, workshops og befaringer. De endelige verktøyene vil være klare før sommeren, og skal kort tid etter kunne tas i bruk i arbeidet for å bevare verdens kulturminner.

Viktig for fremtidige generasjoner

HYPERION er et betydelig forskningsprosjekt, med et budsjett på 60 millioner kroner, og er en del av Horizon 2020 – EU's store satsing på forskning og innovasjon. Solstad er stolt over at fylkeskommunen ble valgt ut som partner. Fra Norge deltar også Oslo Metropolitan University (OsloMet), sammen med partnere fra Hellas, Italia, Spania, Kypros, Tyskland, Sveits og Finland. Prosjektet ledes av Institute of Communications and Computer Systems (ICCS) i Athen.

- Det er vanskelig bare å komme gjennom nåløyet blant alle forskningsprosjektene som søker om EU-midler. At EU har valgt å satse så stort på dette prosjektet er vi som jobber med kulturarv selvsagt glade for. Det trengs mer kunnskap og bedre metoder for å ta vare på verdens mange truede kulturminner. De representerer en essensiell del av vår kulturarv, og forståelsen og formidlingen av menneskets historie og utvikling, som også fremtidige generasjoner må få tilgang på, sier Solstad.

Prosjektstart var i 2019, men koronapandemien har forsinket fremdriften. De viktigste resultatene fra arbeidet er ventet å komme gjennom vinteren og våren 2023 frem mot sluttdatoen 1. juni.

Tester ut i Tønsberg og Venezia

I HYPERION er det valgt ut fire teststeder, hvor metodene og verktøyene som utvikles blir testet ut. Tønsberg er ett av disse stedene, sammen med Venezia i Italia, den greske middelalderbyen Rhodos, og spanske Granada – som står på UNESCOs verdensarvliste. Felles er at de alle har historiske bygg eller andre kulturminner som er truet av klimaendringer, slitasje og naturfenomener.

- På teststedene er det valgt ut byggverk og konstruksjoner som er modellert i detalj – og som blir overvåket med sensorer, droner og annen teknologi. Det registreres faktorer som temperatur, nedbør og fuktighet – og hvordan dette påvirker materialene. I Tønsberg har vi eksempelvis mange gamle trebygninger og steinruiner som krever langsiktig bevaring. HYPERION skal skape forståelse av hvordan dette kan gjøres bedre og mer effektivt i fremtiden, forklarer Solstad.

På taket på fylkeshuset i Tønsberg står det i disse dager en iøynefallende «kube»-installasjon med 20 forskjellige materialprøver av stein og tre fra fredete og verneverdige bygninger i Venezia, Granada, Rhodos og Tønsberg, med sensorer påkoblet som måler klimapåvirkning. En tilsvarende kube er også installert i Padova i Italia, og skal sikre funn fra en annen klimasone.

- Slik fremskaffer vi økt innsikt i nedbrytningen av historiske bygningsmaterialer som følge av klimaendringenes økte værlaster. Frem til neste prosjektmøte, i Venezia i april, fortsetter vi arbeidet med å få på plass konkrete metoder og verktøy som ulike samfunnsaktører kan ta i bruk for å forstå og motvirke klimaendringenes negative innvirkning på sårbare kulturminner, avslutter Solstad.

On behalf of the HYPERION Project,
Jørgen Solstad
Vestfold og Telemark fylkeskommune
Mob 920 63 672 / e-post: jorgen.solstad@vtfk.no

